

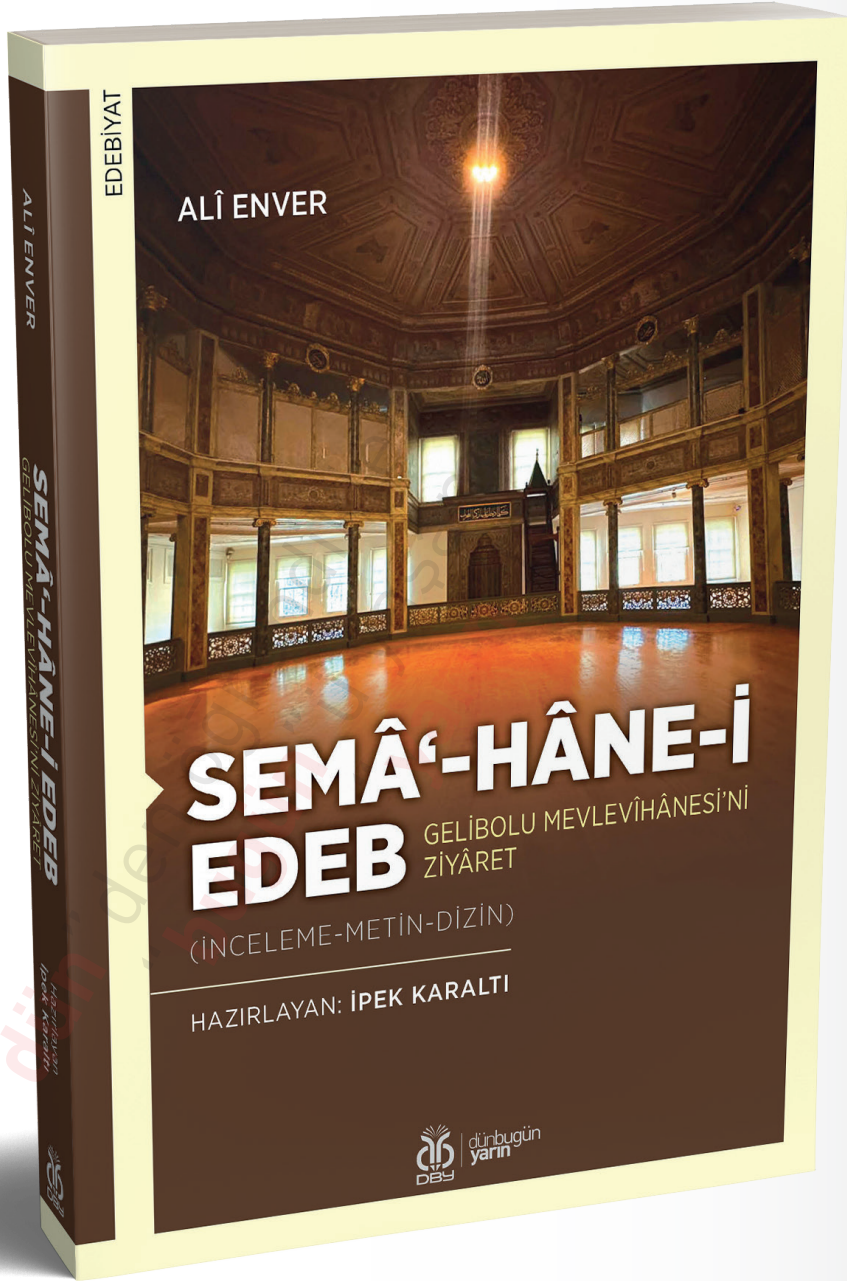
ALÎ ENVER

SEMÂ'-HÂNE-İ EDEB

GELİBOLU MEVLEVÎHÂNESİ'Nİ
ZİYÂRET

(İNCELEME-METİN-DİZİN)

HAZIRLAYAN: İPEK KARALTI

Bu PDF dokümanı, kitabın bir kısmını içermektedir.
DBY okurları için özel olarak oluşturulmuştur.

“dün” den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

“dün” den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

© 2026, DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI™

Tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım amacıyla ve araştırma için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir şekilde kopya edilemez, elektronik ve mekanik yolla çoğaltılıp, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

DBY: 518
Edebiyat: 285
ISBN 978-625-8686-32-6
Sertifika No: 52315
Baskı Tarihi: İstanbul, 2026

Müellif: Alî Enver
Hazırlayan: İpek Karaltı
Kitap Editörü: Fatih Odunkıran
Dizi Editörü: Furkan Öztürk
Yayın Yönetmeni: İrfan Güngörür

Baskı Hazırlık: DBY Ajans

Baskı/Cilt:
Birlik Baskı Ozalit San. Tic. Ltd. Şti.
(Sertifika No: 52846)

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI / Library Cataloging-in-Publication Data (CIP)
Alî Enver
Semâ'-hâne-i Edeb: Gelibolu Mevlevihânesi'ni Ziyâret (İnceleme-Metin-Dizin)
Hazırlayan: İpek Karaltı (Arş. Gör.) Editör: Fatih Odunkıran (Dr. Öğr. Üyesi)
İstanbul : DBY Yayınları, 2026.
304 s. ; 16,0 x 23,5 cm ___ (DBY Yayınları ; No. 518) ___ Dizin var.
ISBN 978-625-8686-32-6
1- Edebiyat 2- Eski Türk Edebiyatı 3- Şiir

Bu kitap, Dr. Öğr. Üyesi Fatih Odunkıran danışmanlığında hazırlanan "Alî Enver ve Mevlevî Şairleri Tezkiresi: Semâ'-hâne-i Edeb (İnceleme-Metin)" isimli yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI
Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Cağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr
Tel.: +90 212 526 98 06

İçindekiler

Kısaltmalar Listesi	6
Önsöz	9
Giriş	11

BİRİNCİ BÖLÜM

ALÎ ENVER'İN HAYATI, ESERLERİ, EDEBÎ ŞAHSİYETİ, SOSYAL İLİŞKİLERİ VE MEVLEVİLİK İLE İLİŞKİSİ

1.1. Hayatı	17
1.2. Eserleri	20
1.2.1. El-Vusûk fî Tercemeti'l-Furûk	20
1.2.2. Rehnümâ-yı Sa'âdet-i Ümmet	21
1.2.3. Semâ'-hâne-i Edeb	22
1.2.4. Hazırlamayı Düşündüğü Eserler	22
1.3. Edebî Şahsiyeti	23
1.4. Sosyal Çevresiyle İlişkileri	26
1.5. Mevlevîlik ile İlişkisi	27

İKİNCİ BÖLÜM

SEMÂ'-HÂNE-İ EDEB'İN İNCELENMESİ

2.1. Biyografik Kaynakları	29
2.1.1. Esrâr Dede ve Tezkire-i Şu'arâ-yı Mevleviyye	29
2.1.2. Sâkıb Dede ve Sefine-i Nefise-i Mevleviyân	33
2.1.3. Eserde Adı Geçen Sâir Şu'arâ Tezkireleri	36
2.1.4. Şifâhî Kaynaklar	39

2.2. Mevlevî Şairleri.....	40
2.3. Mukaddimesi ve Sebeb-i Te'lifi	46
2.4. Muhtevası	48
2.5. Dil ve Üslûbu	50
2.5.1. Tezkire Yazarı Alî Enver	52
2.5.2. Alî Enver'den İrâd-ı Mesel ve İktibaslar	54
2.5.3. Alî Enver'in Dil Hassasiyeti	56
2.6. "Gelibolu Mevlevîhânesi'ni Ziyâret'ten Semâ'-hâne-i Edeb'e.....	57

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SEMÂ'-HÂNE-İ EDEB VE TEZKİRE-İ ŞU'ARÂ-YI MEVLEVİYYE MUKAYESESİ

3.1. Şair Sayısı.....	65
3.2. Şair Biyografileri.....	67
3.3. Verilen Şiir Örnekleri.....	69
3.4. Sâir Şu'arâ Tezkirelerine Karşı Tutum.....	72

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SEMÂ'-HÂNE-İ EDEB

4.1. Metnin Kuruluşunda Dikkat Edilen Hususlar.....	75
4.2. Transkripsiyon Alfabeti.....	76
Metin	77
[Ğalaş-Şahîh Cedveli]	271
Fihrist.....	276
Sonuç	279
Kaynakça	281

EKLER

Ek-1: Alî Enver'in Sicill-i Ahvâli.....	287
Ek-2: Reşâd Efendi'nin Mektubu.....	295
Ek-3: Alî Enver'in Cevâbî Mektubu	297
Dizin	299

Önsöz

Klasik Türk edebiyatı söz konusu olunca değinilmesi gereken edebî türlerin başında tezkire gelmektedir. Tezkireler tek bir gürûha has olmamakla birlikte şair tezkirelerinin tezkireler arasında başı çektiği muhakkaktır. Arap edebiyatında zuhur edip Fars edebiyatında nihaî hâlini kazanan bu eserler, XV. yüzyıldan itibaren Türk edebiyatında da nümünelerini vermeye başlamıştır. Billhassa XVI. yüzyıl ve sonrasında karşımıza çıkan önemli tezkire yazarları, her kesimden şairi eserlerine dâhil ederek şairler içerisinde bir zümreleşmeye gitmemişlerdir. Ancak zamanla belli bir zümreye ait tezkireler de görülmeye başlanmıştır.

Esrâr Dede tarafından XVIII. yüzyılın son demlerinde kaleme alınan *Tezkire-i Şu'arâ-yı Mevleviyye*, bu minvalde bir tezkire olup sadece Mevlevî tarikatına mensup şairleri ihtiva etmektedir. Osmanlı topraklarındaki en köklü tarikatlardan biri olan Mevlevîlik, sanatın her dalına ayrı bir önem vermiş ve adeta bir medrese gibi işleyen mevlevîhânelerde dervişlerini de bu şiarla yetiştirmiştir. Söz konusu sanatların başında ise edebiyatı zikretmek gerekir. Dervişler *Mesnevî-i Ma'nevî* tedrisiyle nüveleri tesis edilen zevk-i selim sayesinde şair ol(a)masalar bile şiirden anlayacak ferâsete mâliktirler. Dolayısıyla şiire hassaten kıymet verilen böylesi bir tarikat bünyesinden birçok şair çıkması ve bu şairlerin bir şu'arâ tezkiresi ile kayıt altına alınmak istenmesi gayet doğaldır.

Esrâr Dede Tezkiresi'nin yaklaşık bir asır sonra ise Alî Enver tarafından *Semâ'-hâne-i Edeb* ismiyle muhtasarı kaleme alınmıştır. Mezkûr eser, bu çalışmada transkripsiyon alfabetine aktarılmış ve muhteva yönünden incelenmiştir.

Çalışmanın "Giriş" bölümü Mevlevîlik tarikatında şair tezkiresi ihtiyacını doğuran sürece ve *Semâ'-hâne-i Edeb*'in kendi asrındaki meşhur birkaç tezkire arasında nerede durduğuna ayrılmıştır. "Alî Enver'in Hayatı, Eserleri, Edebî Şah-

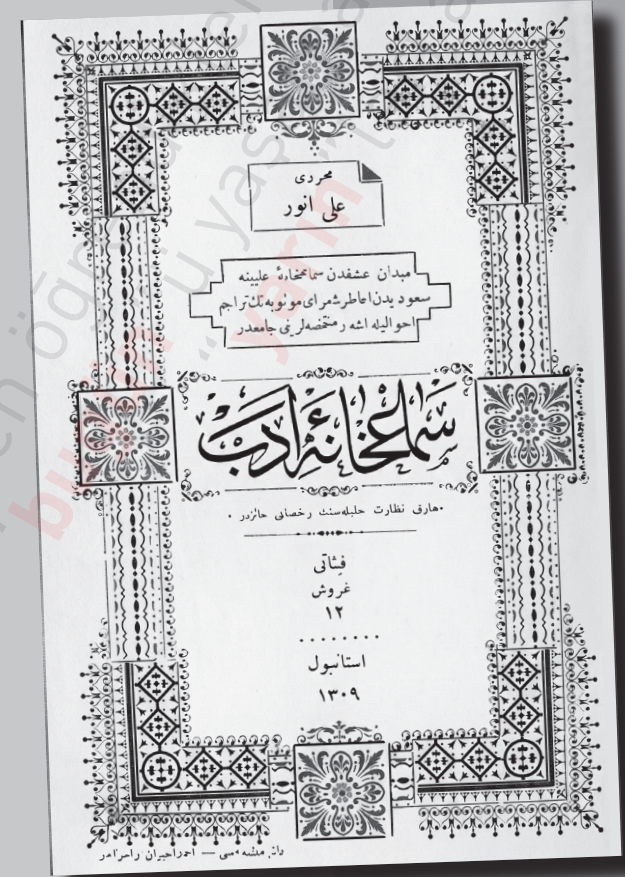
siyeti, Sosyal İlişkileri ve Mevlevîlik ile İlişkisi” başlıklı birinci bölümde, arşiv belgeleri, gazeteler ve kendi eserleri kullanılarak Alî Enver hakkında detaylıca bilgi verilmiştir. “Semâ'-hâne-i Edeb'in İncelenmesi” başlıklı ikinci bölümde, eserin kaynaklarından dil ve üslûbuna kadar muhtevası ve tefrika sureti incelenmiştir. “Semâ'-hâne-i Edeb ve Tezkire-i Şu'arâ-yı Mevleviyye Mukayesesî” başlıklı üçüncü bölümde, söz konusu iki eser şair sayısı, şair biyografileri vb. cihetlerden kıyaslanmıştır. “Semâ'-hâne-i Edeb” başlıklı dördüncü ve son bölümde ise metin XIX. yüzyıl dil özellikleri dikkate alınarak transkripsiyon alfabesine aktarılmıştır.

Bu çalışmanın ortaya çıkmasında en büyük teşekkürü kıymetli hocam, tez danışmanım ve kitap editörüm Dr. Öğr. Üyesi Fatih ODUNKIRAN'a ederim. Sürecin evvelinden ahirine kadar sunduğu yardımlar ve akademik yolculuğumda sağladığı rehberlik için kendisine minnettarım. Çalışmayı baştan sona okuyarak önemli katkılarda bulunan değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Bilal ALPAYDIN'a da şükranlarımı sunarım. Engin sevgisi ve anlayışıyla her daim yanımda olan nişanlım Muhammet BİLGİN'e bütün kalbimle teşekkür ederim. Son olarak, bana duyduğu güven için biricik kardeşime ve bugüne kadar maddî-manevî destekleriyle yanımda olan anne ve babama müteşekkirim. Hayallerimin somut bir tezahürü sayılan bu çalışmamı aileme ithaf ediyorum.

İpek KARALTI
Kırklareli, 2026

SEMÂ'-HÂNE-İ EDEB

Metin

“dün” den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

[S.3] Şâ'ir-i şîrîn-zebân Şâfî Beg Efendi hazretlerinin ihdâ buyurdukları takrîz-i belîgâneleridir:

[Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün]

[Mef'ülü Fe'ülün]

Her nüktede seyr eyle birer faşl-ı hîtâbı

Gel al bu kitâbı

Zîrâ bu kitâbın şerefi kadri¹ girândır

Bir nüsha-i cândır

Her cümle-i maqbûlesi i'câz-nümâdır

Pâkîze-edâdır

Elfâzına güyâ ki ma'anîsi revândır

Kim rûh-ı beyândır

Her bahşi birer şâ'iriñ evşâfını söyler

Nazmıyla berâber

Der yerli yerince bu fülândır bu fülândır

Mefhûmu 'ayândır

Ol menkabe-i dil-keş-i ahrâr-pesendiñ

Ol nazm-ı bülendiñ

Şâhibleri hâk-i siyeh altında nihândır

Bir haylî zamândır

Ammâ yeñiden eyleyen ol fırqayı ihyâ

Ol şöreti ibkâ

Faḥru's-su'arâ nâm-ver-i nükte-verândır

Meşhûr-ı cihândır

¹ Alî Enver, a.g.e., s. 3: قدر ; G-S Cedveli: قدری

Kimdir 'acabâ derseñ o üstâd-ı¹ suhan-ver
İşte 'Alî Enver
Eş'âr-ı şafâ-bahşı² laîfî'l-cereyandır
Bir âb-ı revândır

Neşrinde nümüdârdır âşâr-ı belâgat
Ta'rîfe ne hâcet
Ez-cümle bu mecmû'a ki pür-revnağ u ândır
Bürhân u nişândır

Olmaz suhanın vaşf-ı kemâlâtına kâfî
Terk et sözü Şâfî
Hadden ileri gitmesi insâna ziyândır
Zîrâ hezeyândır

Mümtâz eder elbette o dâna-yı cihâmı
Mağbû't-ı zamânı
Allâh ki icâd-kün-i³ kevn ü mekândır
Bî-reyb ü gümândır

[S.4] Üdebâ-yı 'aşrımızın nev-resîdegânından rif'atlı Meşmed Emîn Beg Efendi'niñ ihdâ buyurdukları takrîzdir:

Semâ'-hâne-i Edeb: O ne 'âlî bir temâşâ-yı 'ibretidir ki bize ebediyyetiñ gösterdiği iltifâtı seyr etdiriyor. O ne parlak âyîne-i hikmetdir ki bize beşeriyetiñ ebediyyete karşı hâşıl etdiği intisâbı gösteriyor.

Fi'l-ħaķıķa bir kalb ki dñn-ı 'ademiñ cevvi lā-yetenāhîsine toğru per-güşā-yı ğaybūbet etmişdir. Hālbuki bugün onun rñhāniyyeti fazīletin mesīre-i kemālātına konmuş, rakīķ rakīķ hislerden maħlūķa kanadlarına şarılmış da nağme-sāz olmağdadır. Āh, bu nağmeler ne kadar neş'e-verdir.

Çünkü hāmili-esrār-ı İlāhî olmuş bir bülbülün nağmeleridir ki onu ezeliyyet ebediyyete göndermişdir.

Semâ'-hâne-i Edeb'de bu kalbleriñ yüzlercesi var! Fi'l-ħaķıķa bir fikr ki dñn-ı fenānıñ ħāk-i siyāh-ı nisyānı içine düşmüşdür. Hālbuki bugün onun ma'neviyyeti ħāk-i feyyāzānesinde perveriş-yāb olmuş, 'ulvî 'ulvî ħayāllerden maşnū' çiçekler açmış da neşr-i revāyiħ etmektedir.

Āh bu rāyiħalar ne kadar rñh-perverdir! Çünkü mażhar-ı feyz-i subhānî olmuş bir gülün rāyiħalarıdır ki o ebediyyetden ezeliyyete karşı açılmışdır.

¹ Alî Enver, **a.g.e.**, s. 3: او استاد ; G-S Cedveli: استاد

² Alî Enver, **a.g.e.**, s. 3: بخش ; G-S Cedveli: بخشی

³ Alî Enver, **a.g.e.**, s. 3: کش ; G-S Cedveli: کن

Semâ'-hâne-i Edeb'de bu fikrleriñ yüzlercesi mevcūd!

[S.5] Cenāb-ı Ĥaķķ şāhidimdir ki¹ *Semâ'-hâne-i Edeb* beni benden aldı. Başka bir 'ālem-i 'ulvīye götürdü. Orada tarz-ı ma'îşetim değişdi. Nazarım başka bir noktaya dikildi. Hiçbir tıfl-ı şîr-ħ'âr düş olduğu ma'îşete istiğrāk-ı kārāneniñ neden 'ibāret olduğunu söyleyebilir mi? Hemān Cenāb-ı feyyāz-ı ezel muħarriri olan zāt-ı 'ālî-ķadriñ ĥıdmetini meşķūr etsin.

[S.6] *Semâ'-hâne-i Edeb*

Şi'riñ kalbde icrā eylediği ħabz u baş aħķāmından olmak üzere Şeyh Ğālib'in

[Mefā'ülün Mefā'ülün Mefā'ülün Mefā'ülün]

Giren² müştāķdur ol düdmāna girmeyen³ müştāķ

Mişāl-i Ka'be bir ĥayret-fezādur maţbah-ı Monlā⁴

beyt-i ĥoş-güvānı beni nevāle-senc-i maţbah-ı Mevlānā olmak iştihāsına düşürmüş-idi. Binā'en-'aleyh bu geçen ramazān-ı şerīfde iftār vesīlesiyle Gelibolu Mevlevihānesi'ne gitdim. Şeyħ-i dergāh reşādetlü Muştafā Dāniş Efendi ĥazretleri bir merd-i dil-āĝāh ve bir zāt-ı fezā'il-iktināh olmađla mihmānān-ı Mevlānā'ya edegeldiđi ri'āyet-i maħşūşayı ĥaķķ-ı 'ācizide dađi diriđ buyurmadı. Dergāh-ı mezkūrda kaldıđım üç gece içinde añlayabildiđime göre sālīkān-ı tarīķat-i Mevleviyye fevķa'l-'āde edeb ü zarāfete mālīkdirler. Tođrusu Mevlā tekyelerine birer "mekteb-i edeb" [S.7] demek daha ziyāde yaķışık alır. Şi'r, müsīķî, sükūt bu tarīķ-i şerīfiñ eħaşş-ı şerā'iñdendir. Bu cihetle dāhil-i dā'ire-i tarīķat olanlar şā'ir olamazlarsa bile muţlaķa şi'r okuyacak ve yāħūd şi'rden mütelezziz olacak bir mezāķa şāhib bulunuyorlar. Mevzūn söz söylemegi bir nev' gevezelik 'add eden ba'z-ı nā-pūħte zevāt⁵ şi'r ile sükūtuñ şu ictimā'ını görüp taşħiħ-i zehāb etseler gerekir. {Sünbül-zāde Vehbî Efendi merħūmuñ bir "düdüķ" mażmūnu şarf etmek maķşadıyla *Luţfiyye*'sinde

[Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün]

[Fā'ilātün Fa'lün]

Çalma öyle düdüđi Mevlānā

Dimesünler saña⁶ neyzen Monlā

¹ Alî Enver, **a.g.e.**, s. 5: شاهدمدلر در كه

² Alî Enver, "a.g.m.", **Saadet**, Sayı 1063, 17 Şevval 1305, s. 3: gören

³ **A.e.**: düdmānı görmeyen

⁴ M. Muhsin Kalkışım, "Şeyh Ğālib Dīvānı", İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 1992, s. 107.

⁵ Alî Enver, "a.g.m.", **Saadet**, Sayı 1063, s. 3: hām ervāħ

⁶ **Dīvān-ı Sünbülzāde Vehbî**, Süleymaniye Kütüphanesi, Pertevniyal Koleksiyonu, nr. 00800-002, s. 15: Ki dine adıña

beytini inşâd için tekellûf göstermiş olması pek borudur. Bu beyt benim gibi müntesib-i tarîh olmayanları zarâfet-i şî'riyye nokta-i nazarından murakkıf olabirirse de Şeyh Gâlib'in "Al kerre-nâyı destîne çal rûzigâra yuf"¹ borusuna hedef olmakdan kırtulamaz.} ² Şeyh Efendi hâzretleri benim şî'r taşlakıcısı olduğumu aılmış olmalıdırlar ki dergâh-ı şerîfde kaldığımız müddetce mü'tâlâ'a etmek üzere kütüb-i nefîse ile mâlî olan kitâb-hânesinden birçok kütüb-i edebiye çıkardılar. Bu kitâbların içinde Şeyh Gâlib'in e'azz-i yârânından Esrâr Dede'niñ ³ tezkiresi nazar-ı dikkatimi celb eyledi. Tezkire-i mezkûre bi'l-cümle meşâyih u dervîşân-ı ⁴ Mevleviyye'niñ ⁵ şu'arâsına mahşûş olup hürûf-ı hecâ tertîbi üzere birçok e'âzım-ı Mevleviyye'niñ terâcim-i ahvâliyle âşâr-ı şî'riyyelerini hâvîdir. Kitâbın ibtidâsı 'âlem-i beşeriyet gibi ebu's-şu'arâ Âdem Dede'dir.

Harfü'l-Elif

Âdem Dede

On birinci 'aşr-ı hicrî meşâyihinden olup selîsü'l-keâm ⁶ [S.8] bir şâ'ir-i hoş-nizâm ⁷ imiş. Hele târihleri gıbta-resân-ı hâş u 'âm denecek kadar ra'nâdır. Ez-cümle Hâfız Ahmed Pâşâ'niñ şadâretine söylediği şu:

[مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن]
 آدم دعا گویت شده هاتف بگفت تاریخ چار
 خاتم بحافظ آمده با ظل حق محفوظ باد ⁸

[1041/1631-32]

târîhi Sürûrîlere bile reşk-âver bir târih-i pür-hünerdir.

{Müşârün-ileyhiñ irticâlât-ı tabî'iyelerindendir ki bir gün vüzerâdan İbşîr Paşa kendilerini da'vet edip ol dañi bi'l-icâbe kibr ü nañvet görmekle hemân 'alâ-işrihi ric'at buyurdıklarında paşaya fenâ hâlde nedâmet gelerek âdem-i mahşûş irsâliyle tekrâr teşrîflerini ricâ etmiş ise de yine muvâfaqat etmeyip bi'l-irticâl şu:

¹ M. Muhsin Kalkışım, "a.g.t.", s. 423.

² Alî Enver, "a.g.m.", **Saadet**, Sayı 1063, s. 3.

³ **A.e.**: Esrâr Dede

⁴ Alî Enver, **a.g.e.**, s. 7: دوریشان ; Alî Enver, "a.g.m.", **Saadet**, Sayı 1063, s. 3: درویشان

⁵ Alî Enver, **a.g.e.**, s. 7 ve Alî Enver, "a.g.m.", **Saadet**, Sayı 1063, s. 3: مولونيك

⁶ **A.e.**: munţalıku'l-lisân

⁷ **A.e.**: şîrîn-beyân

⁸ Âdem senin duacım olup Hâtif dört tarih söyledi / Mühür Hâfız'a geldi, Hakk'ın gölgesiyle mahfûz olsun!

Kaynakça

- Aksoy, Arif Edip: "Ahmed Hâlis Dede Tufeylü Menâkıbı'l-Kibâri'l-Mevlevî Fi- Menka-beti Hazreti's-Şeyhi's-Sâkıbı'l-Ma'Nevi", Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Doktora Tezi), Sivas, 2018.
- Albayrak, Sadık: **Son Devir Osmanlı Uleması**, c. I, İstanbul, İBB Kültür İşleri Daire Başkanlığı Yayınları, 1996.
- Alî Enver: "Gelibolu Mevlevihânesi'ni Ziyâret", **Saadet**, Sayı 1063, 17 Şevval 1305, s. 3.
- Alî Enver: "Gelibolu Mevlevihânesi'ni Ziyâret", **Saadet**, Sayı 1074, 1 Zilkade 1305, s. 3-4.
- Alî Enver: "Gelibolu Mevlevihânesi'ni Ziyâret", **Saadet**, Sayı 1084, 13 Zilkade 1305, s. 3.
- Alî Enver: "Gelibolu Mevlevihânesi'ni Ziyâret", **Saadet**, Sayı 1087, 16 Zilkade 1305, s. 3.
- Alî Enver: "Gelibolu Mevlevihânesi'ni Ziyâret", **Saadet**, Sayı 1094, 24 Zilkade 1305, s. 3.
- Alî Enver: "Gelibolu Mevlevihânesi'ni Ziyâret", **Saadet**, Sayı 1100, 1 Zilhicce 1305, s. 3.
- Alî Enver: "Gelibolu Mevlevihânesi'ni Ziyâret", **Saadet**, Sayı 1101, 3 Zilhicce 1305, s. 3.
- Alî Enver: "Gelibolu Mevlevihânesi'ni Ziyâret", **Saadet**, Sayı 1109, 17 Zilhicce 1305, s. 3.
- Alî Enver: "Gelibolu Mevlevihânesi'ni Ziyâret", **Saadet**, Sayı 1110, 18 Zilhicce 1305, s. 3.
- Alî Enver: "Gelibolu Mevlevihânesi'ni Ziyâret", **Saadet**, Sayı 1111, 19 Zilhicce 1305, s. 3.
- Alî Enver: "Gelibolu Mevlevihânesi'ni Ziyâret", **Saadet**, Sayı 1117, 25 Zilhicce 1305, s. 3.
- Alî Enver: "Gelibolu Mevlevihânesi'ni Ziyâret", **Saadet**, Sayı 1119, 26 Zilhicce 1305, s. 3.
- Alî Enver: "Gelibolu Mevlevihânesi'ni Ziyâret", **Saadet**, Sayı 1120, 27 Zilhicce 1305, s. 3.
- Alî Enver: "Gelibolu Mevlevihânesi'ni Ziyâret", **Saadet**, Sayı 1125, 4 Muharrem 1306, s. 3.
- Alî Enver: **Saadet**, Sayı 1126, 5 Muharrem 1306, s. 3.
- Alî Enver: "Gelibolu Mevlevihânesi'ni Ziyâret", **Saadet**, Sayı 1129, 9 Muharrem 1306, s. 3.
- Alî Enver: "Gelibolu Mevlevihânesi'ni Ziyâret", **Saadet**, Sayı 1143, 26 Muharrem 1306, s. 3.
- Alî Enver: "Gelibolu Mevlevihânesi'ni Ziyâret", **Saadet**, Sayı 1144, 27 Muharrem 1306, s. 3.
- Alî Enver: "Gelibolu Mevlevihânesi'ni Ziyâret", **Saadet**, Sayı 1157, 12 Safer 1306, s. 3.
- Alî Enver: "Gelibolu Mevlevihânesi'ni Ziyâret", **Saadet**, Sayı 1159, 15 Safer 1306, s. 3.
- Alî Enver: "Gelibolu Mevlevihânesi'ni Ziyâret", **Saadet**, Sayı 1160, 16 Safer 1306, s. 3.
- Alî Enver: "Gelibolu Mevlevihânesi'ni Ziyâret", **Saadet**, Sayı 1161, 17 Safer 1306, s. 3.
- Alî Enver: "Gelibolu Mevlevihânesi'ni Ziyâret", **Saadet**, Sayı 1167, 24 Safer 1306, s. 3.
- Alî Enver: "Gelibolu Mevlevihânesi'ni Ziyâret", **Saadet**, Sayı 1168, 25 Safer 1306, s. 3.
- Alî Enver: "Gelibolu Mevlevihânesi'ni Ziyâret", **Saadet**, Sayı 1172, 1 Rebüllevvel 1306, s. 3.
- Alî Enver: **Semâ'-hâne-i Edeb**, İstanbul, Âlem Matbaası, 1309.

- Alkaya, Yeliz: “Cevrî, Hall-i Tahkikât ve ‘Aynü'l-Füyûz”, Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kocaeli, 2018.
- Alparslan, Ali: “Abdülvehhâb Es-Sâbûnî”, **TDVİA**, c. 1, İstanbul, 1988, s. 286-287.
- Alpaydın, Bilal: “Safâyî – Şerhi'l-İslâmî'n-Nûrânî (İnceleme-Metin) C. I”, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Doktora Tezi), İstanbul, 2017.
- Altuner, Nuran (Üzer): “Safâyî ve Tezkiresi: İnceleme-Tenkidli Metin-İndeks”, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Doktora Tezi), İstanbul, 1989.
- Altunmeral, Mehmet: “Gavsî Ahmed Dede ve Şiirleri”, **Bartın Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dergisi**, c. 6, sayı 12, Güz 2019, s. 124-143.
- Arslan, İsmail: “Sa'ib-i Tabrizî”, İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Arap-Fars Filolojisi Mezuniyet Yazılı Çalışması, İstanbul, 1971.
- Aslan, Üzeyir: “XVII. Yüzyıl Türk Klasik Şairlerinden Nehcî Mustafa Dede Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği: Tenkitli Metinler: Divan / Tuhfetü's-sâlikîn ve hediyyetü'l-mütereşşidîn”, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü (Basılmamış Doktora Tezi), İstanbul, 2005.
- Âşık Çelebi: **Meşâ'irü's-Şu'arâ**, Yay. Haz. Dr. Filiz Kılıç, Ankara, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 2018.
- Ayan, Gönül: “Antepli Arzî Mehmet Efendi”, **Osmanlı Döneminde Gaziantep Sempozyumu**, 22 Ekim 1999, Ayırbaşı, Gaziantep, 2000, s. 113-136.
- Aynur, Hatice: “Mahremî ve Şeh-nâme'si I. Kısım Yavuz Sultan Selim Dönemi: İnceleme-Metin-Sözlük-Dizin”, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Doktora Tezi), İstanbul, 1993.
- Başpınar, Fatih: “Sultan II. Bayezid'in Farsça Şiirleri Üzerine”, **Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi** 8, İstanbul, 2012, s. 37-66.
- Beyânî: **Tezkiretü's-Şu'arâ**, Yay. Haz. Dr. Aysun Sungurhan, Ankara, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 2017.
- Bıyık, Melek: “Abdülbâkî Nâsir Dede Dîvânî”, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 1996.
- Bursalı Mehmed Tahir: **Osmanlı Müellifleri**, Yay. Haz. M. A. Yekta Saraç, c. I, Ankara, Türkiye Bilimler Akademisi Yayınları, 2016.
- Büyüktosunoğlu, Mahmut: “Sâhib Dede (Hayâtı, Edebî Kişiliği ve Dîvânı'nın Tenkidli Metni)”, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya, 1991.
- Cangöz, Gülşah: “Siyâhî Dede Dîvânî”, Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kocaeli, 2010.
- Celâleddin Ergün Çelebi: **Genc-nâme – Hazine Kitabı**, Yay. Haz. Mustafa Güneş, İstanbul, DBY Yayınları, 2016.
- Cevrî: **Dîvân-ı Cevrî**, Kayseri Kütüphanesi, Raşid Efendi Koleksiyonu, nr. 1286.
- Ceyhan, Âdem: “Enîs Receb Dede Hayâtı, Edebî Şahsiyeti ve Eserleri: Dîvânî”, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 1990.
- Çakır, Mustafa Sefa: “Nazîm Divanı (İnceleme-Tenkidli Metin)”, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas, 2018.
- Çakır, Müjgan: “Nâyî Osman Dede: Hayatı, Sanatı, Eserleri ve Ravzatü'l-i'câz fi'l-mu'cizâtü'l-mümtâz'ı”, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü (Basılmamış Doktora Tezi), İstanbul, 1998.

- Çaldak, Süleyman: **Sâbir Pârsâ'nın Gül ü Nev-rûz Mesnevîsi**, Malatya, Özserhat Yayınları, 2004.
- Çavuşoğlu, Semiramis: “Kadıızâdeliler”, **TDVİA**, c. 24, İstanbul, TDV Yayınları, 2001, s. 100-102.
- Çıpan, Mustafa: “Fasîh Ahmed Dede Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Dîvânı'nın Tenkidli Metni (Cilt: 1)”, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 1991.
- Dağlar, Abdülkadir: “Mevlevî Edebiyatı Kaynaklarından Tezkire-i Şu'arâ-yı Mevleviyye ile Semâ'-Hâne-i Edeb'in Mukâyesesi”, **Journal of Turkish Studies**, Volume 3, Issue 2, Spring 2008, s. 229-277.
- Dağlar, Abdülkadir: “Şem'î Şem'ullah Şerh-i Mesnevi (I. Cilt) (İnceleme-Tenkidli Metin-Sözlük)”, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Doktora Tezi), Kayseri, 2009.
- Demirciler, Ahmet Zahid: “Mustafa İzzet Def'ü'l-mesâlib Fi Edebi's-şâir ve'l-kâtib (İnceleme-Metin-Dizin)”, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Doktora Tezi), Ankara, 2014.
- Demirkazık, Hacı İbrahim: “18. yy. Şairi Mustafa Fennî Dîvân (İnceleme - Tenkitli Metin - Dizin) (Cilt 1)”, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul, 2009.
- Diken, Hamit: “Seyyid Vehbî ve Divanının Karşılaştırmalı Metni”, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Doktora Tezi), Ankara, 1991.
- Duru, Necip Fazıl: “Sâbir Mehmed Hayatı-Eserleri-Edebî Kişiliği ve Dîvânı'nın Tenkidli Metni”, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya, 1994.
- Ekinci, Ramazan: “Bursalı Haylî Ahmed Çelebi ve Şiirleri”, **Journal of Turkish Language and Literature** Volume:6, Issue:3, Summer 2020, s. 356-390.
- Erdem, Sadık: **Ali Enver Semâ-hâne-i Edeb**, Ankara, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2013.
- Erkal, Abdülkadir: “Türk Edebiyatı'nda Hilye ve Cevrî'nin 'Hilye-i Çâr Yâr-ı Güzin'i”, **A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi**, Sayı 12, Erzurum, 1999, s. 111-131.
- Erkul, Rasih: “Birrî Mehmed Dede (Magnisalı) Hayatı-Edebî Kişiliği ve Divanının Tenkidli Metni”, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 1992.
- Esad Mehmed Efendi: **Bâğçe-i Safâ-endûz**, Yay. Haz. Dr. Rıza Oğraş, Ankara, T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 2018.
- Esrâr Dede: **Tezkire-i Şu'arâ-yı Mevleviyye**, Yay. Haz. İlhan Genç, Ankara, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 2018.
- Esrâr Dede: **Esrâr Dede Dîvânı**, Yay. Haz. Osman Horata, Ankara, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 2019.
- Fatîm Davud: **Fatîm Tezkiresi (Hâtimetü'l-Eşâr)**, Yay. Haz. Ömer Çiftçi, Ankara, T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 2017.
- Fuzûlî: **Fuzûlî Dîvânı**, Yay. Haz. Dr. Abdülhakim Kılınc, İstanbul, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, 2021.
- Gölpınarlı, Abdülbâkî: **Mevlânâ'dan Sonra Mevlevîlik**, İstanbul, İnkılâp Kitabevi, 2023.
- Göre, Zehra: “Adnî Receb Dede, Hayatı ve Eserleri”, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Doktora Tezi), Konya, 2004.
- Güler, Muhammed İkbâl: **Dâniş Ali Dede Dîvânı**, İstanbul, Kitabevi Yayınları, 2023.
- Güven, Hikmet Feridun: “Pîrî Mahlaslı Şairler ve Derviş İsa Pîrî”, **International Journal of Language Academy**, Volume 6/5 December 2018, s. 132-147.

- Hidayetoğlu, Ahmet Selahattin: “Nesîb Dede Hayâtı, Eserleri ve Dîvânı'nın Tenkidli Metni”, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Doktora Tezi), Konya, 1996.
- İpekten, Halûk: **Türk Edebiyatının Kaynaklarından Türkçe Şu'arâ Tezkireleri**, Erzurum, Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1988.
- İpşirli, Mehmet: **“Medrese-Osmanlı Dönemi”**, TDVİA, c. 28, Ankara, TDV Yayınları, 2003, s. 327-333.
- İsen, Mustafa; Kılıç, Filiz; Aksoyak, İ. H.; Eyduran, A.: **Şair Tezkireleri**, Ankara, Grafiker Yayınları, 2002.
- İsmail Belig: **Nuhbetü'l-Âsâr Li-Zeyli Zübdetü'l-Eş'âr**, Yay. Haz. Yrd. Doç. Dr. Abdulkadir Abdulcadıroğlu, Ankara, Gazi Üniversitesi Yayınları, 1985.
- Kahraman, Bahattin: “Arşî Divânı'nın Tenkidli Metni I-II”, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya, 1989.
- Kalkışım, Muhsin: “Şeyh Gâlib Divânı”, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 1992.
- Kanûnî Sultan Süleyman: **Muhibbî Divânı**, Yay. Haz. Kemal Yavuz-Orhan Yavuz, c. I, İstanbul, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, 2016.
- Kaplan, Yunus: “Klasik Türk Edebiyatında Sahil-Nâmeler ve Derviş Hilmî Dede'nin Sahil-Nâmesi”, **Route Educational and Social Science Journal**, Volume 2(2), April, 2015, s. 148-159.
- Karavelioğlu, Murat Ali: “On Altıncı Yüzyıl Şairlerinden Prizrenli Şem'î'nin Divanı'nın Edisyon Kritiği ve İncelenmesi I”, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul, 2005.
- Kartal, Ahmet: “Sâ'ib-i Tebrîzî ve Türkçe Şiirleri”, **Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi** 7, İstanbul, 2002, s. 209-238.
- Kayabaşı, Bekir: “Kâf-zâde Fâ'izî'in Zübdetü'l-Eş'âr'ı”, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Doktora Tezi), Malatya, 1997.
- Kılıç, Filiz: “Tezkire-i Şu'arâ (Şefkat)”, **Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü**, <http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/tezkire-i-su-ara-sefkat>. [Erişim Tarihi: 25 Nisan 2025].
- Kınalızâde Hasan Çelebi: **Tezkiretü's-Şu'arâ**, Yay. Haz. Dr. Aysun Sungurhan, Ankara, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 2017.
- Kırıktaş, Yılmaz: “Nâcî Ahmed Dede Divânı (İnceleme-Transkripsiyonlu Metin)”, Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Sivas, 2001.
- Köksal, M. Fatih: “Türkçe Şu'ara Tezkireleri Üzerine Yapılan Çalışmalar Bibliyografyası”, **Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, Dr. Himmet Biray Özel Sayısı, Kasım 1999, s. 544-67.
- Latîfi: **Tezkiretü's-Şu'arâ ve Tabsiratü'n-Nuzamâ**, Yay. Haz. Rıdvan Canım, Ankara, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 2018.
- Mecdî Mehmed Efendi: **Hadâ'iku's-şakâ'ik (Mecdî'nin Şakâ'ik Tercümesi)**, Yay. Haz. Bilal Alpaydın, Fatih Odunkıran, ed. Derya Örs, İstanbul, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, 2022.
- Mevlânâ Celâleddîn
- Muhammed-i Mevlevî-i Rûmî: **Külliyât-ı Şems-i Tebrîzî**, Yay. Haz. Bedüzzamân Fûrûzânfer, Tahran, İntişârât-ı Emîr Kebîr, 1372.

- Mezâkî Süleyman Dede Bosnevî: **Mezâkî Dîvânı**, Yay. Haz. Ahmet Mermer, Ankara, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 2021.
- Neşâtî Ahmet Dede: **Neşâtî Dîvânı**, Yay. Haz. Mahmut Kaplan, Ankara, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 2019.
- Nizam, Betül Sinan: “Kemâl Ahmed Dede'nin Tercüme-i Menâkıb-ı Mevlânâ Adlı Mesnevisi (Menâkıbü'l-Ârifin Silsilesinin Manzum Halkası)”, Boğaziçi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Doktora Tezi), İstanbul, 2010.
- Noyan, Ayşe: “Cahit Öztelli Arşivindeki 46, 47, 49 Numaralı Cönklerde Yer Alan Nedimî, Cünûnî, Nakdî'nin Şiirlerinin Çeviri Metinleri ve İncelenmesi”, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 2019.
- Nüreddin Abdurrahmân bin
- Ahmed Câmî: **Dîvân-ı Câmî**, Yay. Haz. A'lâhân Efsahzâd, c. 1, Tahran, Neşr-i Mirâs-ı Mektûb, 1378.
- Riyâzî Muhammed Efendi: **Riyâzî's-Şuara (Tezkiretü's-Şuara)**, Yay. Haz. Dr. Namık Açıkgöz, Ankara, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 2017.
- Odunkıran, Fatih: “Mevlevî Tezkiresi: Sefine-i Nefise-i Mevleviyân”, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Doktora Tezi), İstanbul, 2020.
- Odunkıran, Fatih: “Esrâr Dede'nin Gözünden Aşık ve Hasan Çelebilere Bakmak yahut Sitemkâr Bir Tenkidin Tahlili”, **60. Doğum Yılı Münasebetiyle Prof. Dr. M. A. Yekta Saraç Armağanı**, c. 2, İstanbul, DBY Yayınları, 2023, s. 345-364.
- Odunkıran, Fatih: “Makedonya'nın Şâir Çocukları: Mevleviler”, **Makedonya ve Türk Edebiyatları İlişkileri Bağlamında Kültürlerarası Diyaloglar**, İstanbul Üniversitesi, İstanbul, 6-7 Kasım 2023, s. 325-348.
- Öner, Harun: “Derviş Osman'ın Gülşen-i İrfan Adlı Mesnevisi”, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2014.
- Öztoprak, Nihat: “Fennî ve İzzet Efendinin Sahilnameleri ve Bu Sahilnamelerde Üsküdar”, **Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi** 11, İstanbul, 2004, s. 111-148.
- Pervâne b. Abdullah: **Pervâne Bey Mecmuası**, Haz. Kamil Ali Gıynaş, Ankara, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 2017.
- Reşad Beğ Efendi: **Saadet**, Sayı 1110, 18 Zilhicce 1305, s. 3.
- Rûhî-i Bağdâdî: **Dîvân-ı Rûhî-i Bağdâdî**, Süleymaniye Kütüphanesi, Pertev Paşa Koleksiyonu, nr. 396.
- Sa'dî-i Şîrâzî: **Gülîstân**, Yay. Haz. Dr. Halil Hatîb Rehber, 11. bs., Tahran, Safî Alişâh Yayınları, 1376.
- Sâ'ib-i Tebrîzî: **Dîvân-ı Sâ'ib**, İÜ Nadir Eserler Kütüphanesi, nr. 832.
- Sâkıb Dede: **Sâkıb Dede Dîvânı**, Yay. Haz. Ahmet Arı, Ankara, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 2018.
- Salih, Alan Alwand: “Tecrübetü'l-Hubbî'l-Müteferide 'İnde 'Urve B. Hizâm ve 'Umer B. Ebî Rebî'a 'Dirase Muvâzene””, Bingöl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Bingöl, 2017.
- Sarı, Mehmet: “Sabûhî Şeyh Ahmed Dede Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Türkçe Divânı'nın Tenkitli Metni”, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Doktora Tezi), Ankara, 1992.
- Sûdî-i Bosnevî: **Şerh-i Dîvân-ı Hâfız-Sûdî'nin Hâfız Dîvânı Şerhi**, Yay. Haz. Prof. Dr. İbrahim Kaya, c. II, İstanbul, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, 2020.

- Sünbülzâde Vehbî: **Dîvân-ı Sünbülzâde Vehbî**, Süleymaniye Kütüphanesi, Pertevniyal Koleksiyonu, nr. 00800-002.
- Sünbülzâde Vehbî: **Sünbülzâde Vehbî Dîvânı**, Yay. Haz. Ahmet Yenikale, Ankara, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 2017.
- Şeyh Gâlib: **Hüsün ü Aşk**, Yay. Haz. Muhammet Nur Doğan, y.y., T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, t.y.
- Şimşekler, Nuri: “Sipehsâlâr, Ferîdun”, **TDVİA**, c. 37, İstanbul, 2009, s. 260.
- Taşköprülüzâde Ahmed Efendi: **eş-Şakâ'iku'n-Nu'mâniyye fî Ulemâi'd-Devleti'l-Osmâniyye – Osmanlı Âlimleri**, Haz. Muhammet Hekimoğlu, ed. Derya Örs, İstanbul, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, 2019.
- Taşlıcalı Yahyâ Bey: **Dîvan**, Yay. Haz. Mehmed Çavuşoğlu, Ankara, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 2023.
- Tolasa, Harun: “Tezkire”, **Türk Ansiklopedisi**, c. XXXI, 1982, s. 161-63.
- Uzun, Mustafa İsmet: “Tezkire-Türk Edebiyatı”, **TDVİA**, c. 41, İstanbul, 2012, s. 69-73.
- Yazıcı, Tahsin: “Menâkıbü'l-ârifin”, **TDVİA**, c. 29, Ankara, 2004, s. 114-115.
- Kur'an-ı Kerim Meâlî**, Yay. Haz. Doç. Dr. Halil Altıntaş ve Dr. Muzaffer Şahin, 12. bs., Ankara, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2011.
- Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi (BOA):**
- Maarif Nezareti Mektubî Kalemi (MF.MKT.) 1020/30.
- İstanbul Müftülüğü Bâb-ı Meşihat Arşivi Sicill-i Ahvâl İdaresi (İST.MFT.MŞH.SAİD.):**
- Dosya No: 2307A, 6 Cemâziyülevvel 1328.
- Gazeteler:**
- Güzel Ordu**, “Ordu Mahkeme-i Asliyesinden”, Sayı 45, 3 Eylül 1928.
- Musavver Terakkî**, Sayı 20, 19 Ağustos 1322.
- Mürüvvet**, “Tevcihât-İlmiyye”, Sayı 426, 12 Safer 1307.
- Sabah**, “Tevcihât-İlmiyye”, Sayı 559, 6 Şaban 1308.
- Sabah**, Sayı 925, 21 Şaban 1309.
- Sabah**, Sayı 1312, 26 Ramazan 1310.
- Sabah**, “Şu'ûn-ı Muhtelif”, Sayı 7032, 2 Rebîülâhir 1327.
- Servet-i Fünûn**, “Tevcihât-İlmiyye”, Sayı 81, 2 Eylül 1324.
- Tercümân-ı Hakikat**, Sayı 4118, 2 Ramazan 1309.

Dizin

A	
'Abdulhâlîm Efendi	43, 193, 194
Abdulvehhâb-ı Hemedânî	12
'Abdulvehhâb-ı Hemedânî	43, 194, 246
Âdem Dede	40, 58, 82, 83, 217, 262, 265
'Âdil Efendi	43, 192
'Adnî Dede	44, 198
Ağa-zâde Mehmed Dede	83, 135
Ahmed Dede Münecimbaşı	40, 84
Ahmed Paşa	255
Ahî Şâdık	25, 40, 86
Ahmed Eflâkî	12
Âlem Matbaası	13, 280
Alî Enver	9, 13, 14, 15, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 42, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 226, 276, 279, 280
Ânî	40, 89
Ârâmî	40, 88
'Ârif Dede	44, 199
'Ârif Dede Peçevî	44, 198
Arnabud Yahyâ	133
'Arzî Dede	43, 68, 83, 195, 202, 212
'Aţâyî	88
Âşık Çelebi	36, 37, 72, 73, 74
'Aynü'l-Füyûz	104
'Azîz Dede	44, 200, 266
'Azîzî Dede	44, 200
'Azmi Dede	44, 203
B	
Bağdâd	100, 139, 143, 200, 216, 229, 247, 266, 267
Bahâeddin Veled	12
Beķâyî	40, 90, 91
Beşiktaş	68, 84, 160, 219, 265
Birrî	40, 58, 91
Bosna	50, 177, 249, 259
Bostân Çelebi	66
Bostân-ı Evvel	140, 171, 229
Bostân-ı Sâni	66
Bostân-ı Şânî	65, 186, 237, 260
Burhâneddîn	40, 75, 89, 146
Bursa	100, 137, 149, 157, 158, 160, 163, 183, 212, 247
Bülbül-nâme	92
C-Ç	
Celâl Ergün	40, 89, 99
Cevrî Dede	40, 101, 102

Cezîre-i Mevleviyye 102, 208
Cünûnî 40, 58, 100, 101, 137, 246
Çelebi Cemâl 40, 100, 115

D

Dalî Dede 41, 58, 129
Dânişî 'Alî Dede 41, 58, 130, 147, 187
Dervîş 'Arşî 44, 201
Dervîş 'Ayşî 44, 201
Dervîş Çelebi Efendi 41, 131
Dervîş Dede 38, 41, 133, 246
Dervîş Faşîh 44, 221
Dervîş Fennî-i Sükûtî 44, 223
Dervîş Ferruhî 44, 225
Dervîş Fevrî 44, 223
Dervîş Fevzî 44, 225
Dervîş Feyzî-i Belhî 44, 224
Dervîş Firākî 44, 224
Dervîş Hâfız 41, 58, 108
Dervîş Ğanem 44, 214
Dervîş Ğarîbî 44, 214
Dervîş Hasan Zihnî 41, 139
Dervîş Günâhî 45, 230
Dervîş Hey'etî 46, 263
Dervîş Hülüşî 41, 125
Dervîş-i Diğer 41, 58, 134
Dervîş 'İlmî 44, 204
Dervîş Kâmî-i Meczûb 233
Dervîş Kâmilî 45, 233
Dervîş Kâtibî 45, 233
Dervîş Lebîb 45, 236
Dervîş Lisânî 45, 236
Dervîş Ma'nevî 45, 241, 242
Dervîş Mazlûm 45, 240
Dervîş Mezâkî 45, 239
Dervîş Münis 45, 243
Dervîş Necâtî 46, 253
Dervîş Nehcî 46, 252
Dervîş Neyyir 46, 257
Dervîş Nigâhî 46, 253
Dervîş Niyâz 46, 256

Dervîş Niyâzî 46, 254
Dervîş Nürî 46, 256
Dervîş Nuţkî 46, 254
Dervîş 'Osmân-ı Sîne-çâk 41, 135
Dervîş Şafâyî 43, 183
Dervîş Şafî 43, 184
Dervîş Şâhib 43, 183
Dervîş Şamtî 43, 180
Dervîş Şunullâh 43, 181
Dervîş 'Uzletî 44, 202
Dervîş Vâsîk 46, 261
Dervîş Vehbî 46, 260
Dervîş Vehbî-i Qadîm 46, 260
Dervîş Yakîn 46, 267, 268
Dervîş Zâmîrî 43, 184
Deştî 41, 136

E

Edirne 86, 97, 151, 168, 212, 243, 245, 260, 263
Eflākî 194, 228, 234
El-Vusûk fî Tercemeti'l-Furûk 20, 21, 22, 56, 57
Emîr 'Âlim Efendi 43, 191
Enîs Receb Dede 40, 85
Ergüniyye 97
Esrâr Dede 9, 11, 13, 14, 15, 25, 26, 27, 29, 30, 31, 32, 33, 35, 36, 37, 38, 39, 46, 49, 50, 52, 53, 56, 59, 60, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 279, 280
Esrâr Dede 14, 29, 30, 31, 32, 35, 38, 47, 53, 60, 71, 72, 73, 74, 82, 85, 92, 99, 101, 104, 105, 109, 113, 114, 116, 127, 128, 129, 133, 136, 139, 145, 158, 168, 172, 174, 191, 204, 208, 210, 211, 212, 214, 223, 230, 232, 233, 242, 251, 254, 256, 257, 260, 262, 264, 295, 297

F

Fakrî Dede 44, 220
Fânî Dede 44, 219

Fâzıl Hâlîl Dede 44, 68, 212, 216
Fedâyî Dede 44, 216
Fenâyî Dede 44, 219
Fennî Dede 44, 217, 266
Ferruh Çelebi 44, 215, 216
Fuzulî 110, 125, 216

G

Ğalaṭa 20, 34, 68, 83, 95, 96, 113, 125, 130, 135, 136, 140, 144, 164, 166, 175, 181, 195, 202, 208, 212, 213, 221, 232, 236, 240, 249, 262, 265
Ğarîbî es-Seyyid Ebü Bekr Çelebi Efendi 44, 204
Ğavşî Dede 39, 44, 95, 212, 213, 221, 249, 260
gazete 15, 19, 21, 24, 25, 61, 279
Gelibolu 14, 27, 28, 29, 39, 40, 47, 61, 81, 84, 128, 142, 147, 177, 200, 211, 212, 295, 296, 297
Gelibolu Mevlevihânesi'ni Ziyâret 13, 27, 47, 57, 60, 61, 64, 280
Genc-nâme 99
Germiyan 49, 89, 99, 155, 156
Gülşen-i Esrâr 157
Gülşen-i 'İrfân 136
Gülşen-i Tevhîd 157
Gülşen-i Vaḥdet 157

H

Hâbibî 41, 54, 58, 112, 113
Hâcî 'Ârif Efendi 43, 194, 204
Hâfız Dede 41, 114
Hâfız-ı Manastrî 41, 113
Hâfız-ı Şîrâzî 55
Haleb 161, 176, 220, 227, 258
Hâletî 41, 53, 110, 111
Hâliš 41, 58, 123, 124, 194, 256
Hall-i Tahkîkât 102
Hasan Çelebi 37, 38, 48, 73
Hasîb 41, 97, 108, 236

Hâyâlî 133, 201, 231
Hâyâtî 36, 37, 41, 58, 104, 106, 231
Hayretî 32, 133, 231, 264
Hâzret-i Hudâvendigâr 140, 161, 171, 244, 260, 264
Hâzret-i Mevlânâ 60, 100, 104, 123, 131, 134, 145, 161, 163, 180, 181, 298
Hâzret-i Pîr 50, 102, 114, 133, 159, 219, 224, 227, 229, 234, 249, 297
Hâzret-i Şârih 34, 71, 140, 141, 142, 164, 214
Hemdemî Dede 46, 262
Hızr Beg 41, 58, 118, 119
Hızr Hândî 41, 58, 125
Hızr Paşa 41, 58, 114
Hicâz 107, 108, 144, 232, 238, 254, 263
Hicâzî 41, 58, 107, 246
Hilmî 41, 111, 291
Hudâyî Dede 41, 122, 157
Hüsrev Çelebi Efendi 41, 58, 115
Hüsâm 41, 67, 107
Hüsameddin Çelebi 12
Hüsün ü 'Aşk 206
Hz. Mevlânâ 12

İ

İhtiyârât-ı Mesnevî 22
İhtiyârât-ı Meşnevî 169
'İlmî Dede 43, 180, 196
İsmail Safâ Bey 26

K

Kâf-zâde 52, 53, 73
Karaşîşâr 94, 114, 155, 156, 157, 161, 175, 219, 237, 256, 267, 268
Kartal Dede 197, 236
Kâsım Dede 44, 169, 227
Kâsım Paşa 111, 139, 150, 151, 176, 216
Kemâl Ahmed Dede 45, 185, 186, 227
Kerîm Dede 45, 184, 229
Kıbrıs 50, 125, 130, 147, 174, 199

Ḳonya 68, 86, 97, 108, 115, 134, 138, 140,
143, 144, 145, 159, 169, 171, 174, 185,
198, 200, 208, 229, 236, 240, 244, 247,
256, 259, 260, 263, 266
Ḳudûs 112, 130, 263
Külhanî 'Alî Dede 45, 229
Kühnî Dede 45, 232
Kütahya 30, 67, 97, 99, 107, 256

L

Lâlî Dede 45, 235
Larende 129
Loḳmânî Dede 45, 234
Luṭfî Efendi 45, 234

M

Maḥremî Dede 45, 238
Mecdüddîn Ferîdün b. Ahmed-i Sipehsâlâr 12
Mecdüddîn-i Sivasî 195
Medîne 36, 37, 104, 105, 158
Meḥmed Muḳîm Dede 45, 237
Mekke 36, 37, 84, 104, 105
Melâmî Dede 45, 237
menâkıbnâme 13
Menâkıbu'l-ârifîn 12
menkabe 11, 12, 279
Meşnevî 22, 35, 42, 71, 101, 102, 108,
129, 133, 140, 141, 142, 151, 161, 162,
163, 176, 207, 209, 210, 227, 231, 238,
241, 242, 246
Mesnevî-i Ma'nevî 9, 22, 35, 55
Meşâ'irü's-su'arâ 73
Mevlevîlik 9, 27, 33, 71, 279
Mıṣır 33, 36, 37, 50, 89, 97, 104, 108, 122,
147, 159, 174, 176, 179, 186, 199, 236,
238, 249, 263
Mu'dilât-ı Meşnevî 187
Muḥammediyye 39, 212
Muḡla 123, 157, 158
Muḥyiddîn-i 'Arabî 197
Muḡliş Dede 45, 242

Muṭahhara Ḥâtûn 114, 127, 189
Musavver Terakkî 64, 286
Mustafa Dâniş Efendi 27, 39, 47
Mü'eyyed-zâde 226
Müneccimbaşı Aḥmed Dede 217, 248
Müneccimbaşı Târîḫi 84
Mürüvvet 20, 286

N

Nâbî 91, 245, 258
Nâcî Dede 45, 247
Naḫl-i Tecellî 198
Nâşır Dede 46, 251
Naşîrâ Dede 45, 246
Nâyî 'Oşmân Dede 45, 232, 236, 249
Nazmî Dede 45, 249
Necâtî Beg 226
Nef'î 88, 169, 244
Nesîb Dede 45, 96, 236, 247, 296
Neşâî Dede 45, 168, 212, 239, 243, 251, 263
Nuhbetü'l-âsâr 14, 38
Nuṭkî 'Alî Dede 45, 251

Ö

'Örfî 22, 245

P

Pîrî 40, 58, 68, 92, 131, 143

R

Raḥmetullâh Dede 42, 58, 142
Ravzatü'l-i'câz 250
Receb-i Ṭarîkatî 42, 145
Rehnümâ-yı Sa'âdet-i Ümmet 21, 280
Reşimâ Aḥmed Dede 42, 145
Reşâd Efendi 59, 60, 61
Reşkî 'Alî Dede 42, 58, 143
Risâle-i Sipehsâlâr 12, 279
Rûḫî-i Bağdâdî 42, 93, 143, 163, 246

Rûmî 11, 12, 49
Rusûḫî Dede Efendi 41, 58, 140

S-Ş

Saadet 13, 57, 59, 161, 280
Sabah 20, 63, 64, 286
Şâbir-i Pârsâ 43, 177
Şabûḫî Dede 43, 58, 169, 170, 201
Şâdiḳ Dede 43, 179
Şâdiḳî Dede 43, 178
Sa'dî-i Şîrâzî 55
Şadrî Dede 43, 174
Şafâyî Dede 43, 58, 174, 175
Safâyî Tezkiresi 38
Şâfî Aḥmed Dede 43, 179
Şâfî-i Ḥaṭâyî 43, 182
Şafiyullâh Dede 43, 58, 175
Şâhib Dede 42, 149, 183
Sâhil-nâme 111
Şâ'ib-i Tebrîzî 43, 58, 171
Sa'idâ Dede 42, 149
Şâkıb 13, 33, 39, 40, 58, 89, 96, 97, 123,
124, 147, 160, 182, 185, 188, 194, 212,
225, 242, 256
Sâkıb Dede 12, 13, 33, 34, 35, 36, 67, 70
Sâlim Tezkiresi 39
Sâmî 42, 153, 154
Sefîne 13, 33, 35, 49, 67, 89, 96, 98, 127,
129, 147, 155, 157, 158, 160, 171, 182,
185, 188, 194, 212, 235, 268
Sefîne 12, 33, 34, 35, 36, 39, 40, 49, 50, 279
Sefîne-i Nefîse-i Mevleviyân 12, 33
Selâhaddîn-i Zerkûb 12
Semâḫat 'Ömer Dede 42, 151
Semâ'-hâne-i Edeb 9, 13, 14, 20, 21, 22,
23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 31, 32, 33,
36, 37, 39, 40, 46, 47, 48, 49, 52, 54,
55, 56, 57, 59, 60, 61, 63, 64, 65, 66,
67, 68, 69, 70, 71, 72, 279, 280
Semâ'î 42, 127, 152
Serverî 42, 152

Servet-i Fünûn 20, 286
Sevâkıbu'l-menâkıb 12, 279
Seyyid 'Alî Meşnevî-h'ân 42, 151
Seyyid Burhâneddîn Muhakkık-ı Tirmizî 12
Seyyid Sâlik Dede 42, 150
Seyyid Vehbî 248, 250
Şıdḳî Dede 43, 180
Sırrî 'Abdulbâkî Dede 250
Sipehsâlâr 234
Siroz 142, 186, 198
Siyâhî Muştafâ Dede 42, 147, 237
Sultân 'Abâ-puş-ı Velî 43, 127, 188
Sultân Dîvânî 41, 58, 127, 152, 157, 174,
178, 179, 180, 182, 188, 216, 220, 237,
238, 253, 256
Sultân Veled 30, 127, 189, 254, 255
Sultan Veled 11, 12
Süzî 42, 154, 155
Süleymân Şâh 114, 127, 189, 255
Sünbül-zâde Vehbî 81, 94
Şâh Çelebi Efendi 42, 155
Şâhidî 35, 42, 58, 122, 157, 158, 201, 206,
219, 223
Şâh Muḥammed Çelebi 42, 156
Şâm 35, 52, 62, 93, 107, 129, 133, 134,
143, 144, 154, 159, 163, 169, 180, 197,
201, 225, 227, 236, 246, 253, 258
Şânî 42, 166
Şeffî'î 42, 58, 166
Şehîdî 42, 58, 168
Şehlâ 42, 58, 164
Şekîb Dede 42, 58, 161
Şem'î Dede 42, 161
Şemseddîn Emîr Âbid 12
Şems-i Tebrîzî 171
Şems-i Tebrîzî 12
Şerḫ-i Füşüşü'l-ḫikem 141
Şerḫ-i Meşnevî 141
Şeyh Gâlib 11, 13, 32, 39, 47, 48, 50, 51,
67, 70, 71
Şeyh Gâlib 44, 47, 58, 71, 82, 98, 101, 113,
123, 125, 140, 205, 257

Şeyhî Dede 42, 160
Şeyhî Memiş Dede 160
Şeyh Kârî-i Ahmed el-Vefâyî 44, 227
Şeyh Mehmed-i Teber-dâr 45, 236
Şeyh Şifâyî Dede 42, 158
Şinâsî 42, 168, 221
Şuhûdî 35, 42, 58, 158, 201
Şürî-i Meczûb 42, 58, 163

T

Tâbî 40, 94
Tâhir Hüsâm Çelebi 43, 185
Tâ'ib 40, 58, 95
Tâlib Dede 43, 187
Tâlibî Dede 43, 186
Târîkatî Emîr Dede 43, 188
tefrika 10, 13, 14, 21, 25, 27, 28, 47, 50,
57, 59, 62, 63, 72, 279, 280
Tercümân-ı Hakikat 63, 286
Tevekkülî Dede 40, 50, 93, 249, 259
tezkire 9, 11, 13, 14, 15, 25, 36, 37, 38,
39, 49, 51, 52, 53, 54, 72, 73, 74, 280
Tezkire-i Şu'arâ-yı Mevleviyye 9, 10, 11,
13, 14, 15, 29, 65, 279, 280
Toğanî Ahmed Dede 43, 185
Tuḥfe 157

U-Û

Ulu Ârif Çelebi 12
Ünye 17, 18, 20, 287, 288, 289, 291

V

Vanḳulu 176
Vardar Yeñicesi 214, 230, 263
Vecdî Dede 46, 184, 186, 259
Vefâyî Dede 46, 258

Y

Yahyâ Dede 46, 200, 266
Yahyâ Efendi 46, 268
Yeñikapu 68, 125, 148, 169, 170, 175, 185,
198, 208, 228, 232, 235, 236, 247, 248,
256, 295
Yeñişehr-i Fenâr 145, 151, 184, 233, 259
Yüsuf Dede 46, 66, 108, 238, 265, 266
Yüsuf-ı Sîne-çâk 46, 163, 208, 223, 263

Z

Zeynüddîn Efendi 42, 58, 146
Zihni-i Necef-zâde 138
Zihni Şâlih Dede 41, 58, 137, 149, 212, 247
Zübdetü'l-eş'âr 52, 73

SEMÂ'-HÂNE-İ EDEB

GELİBOLU MEVLEVÎHÂNESİ'Nİ ZİYÂRET

Alî Enver, XIX. yüzyılın ikinci yarısından XX. yüzyılın ilk yarısına kadar yaşamış son asır Osmanlı nâip ve ediplerindendir. Onun adını unutulmaktan kurtarıp günümüze taşıyan yegâne eseri ise *Semâ'-hâne-i Edeb* isimli şu'arâ tezkiresidir. Bu çalışmaya konu edilen ve içerisinde yüz doksan bir Mevlevî şairin hâl tercemesi ile şiirlerini barındıran tezkire, Esrâr Dede'nin XVIII. yüzyılın sonlarında kaleme aldığı *Tezkire-i Şu'arâ-yı Mevleviyye* adlı eserinin daha sade bir dil ve üslûp üzere özetlenmiş hâli olmakla ma'rûfdur.

Bir giriş ve dört bölüm şeklinde tertip edilen bu çalışmada, *Semâ'-hâne-i Edeb* transkripsiyon alfabesine aktarılmış ve muhtevası incelenerek Esrâr Dede Tezkiresi'nin muhtasarı olması haricindeki değeri ve konumu ortaya konmuştur. Ayrıca yazarın hayatı, eserleri ve edebî şahsiyeti hakkında da detaylı bilgiler verilerek gerek Alî Enver gerek *Semâ'-hâne-i Edeb* üzerine yapılacak çalışmalar için araştırmacıların istifadesine sunulmuştur.

"dün"den öğrendiklerinizle
"bugün"ü yaşamak
"yarın"ları aydınlatır.

9 786258 686326